

Huvudman

Vidarskolan AB (svb)
Organisationsnummer 556657-8307
styrelsen@waldorfostersund.se

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskola Östersunds Waldorfskola i Östersunds kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 7 november 2022

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Vidarskolan AB (svb) att senast **den 29 mars 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande garanterad undervisningstid, frånvarohantering, särskilt stöd, hantering och förvaring av nationella prov samt beslut om disciplinära åtgärder. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Vidarskolan AB (svb) inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Vidarskolan AB (svb) ska vidta följande åtgärder

Garanterad undervisningstid

1. Se till att, i enlighet med timplanen för grundskolan, besluta om fördelning av den garanterade undervisningstiden för respektive ingående ämne inom de naturorienterade och de samhällsorienterade ämnena på mellanstadiet och högstadiet. Detta innebär att undervisningstiden ska fördelas mellan respektive ämne (biologi, fysik, kemi, geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap) och årskurs. Huvudmannen ska i samband med

redovisningen av vidtagna åtgärder **den 29 mars 2024** ge in beslutad timplan där fördelningen framgår (10 kap. 5 § skollagen, 9 kap. 3-4 §§ och bilaga 1 till skolförordningen [2011:185]).

2. Se till att eleverna på låg- och mellanstadiet får minst den garanterade undervisningstiden i natur- och samhällsorienterande ämnen samt eleverna på högstadiet i ämnena hem- och konsumentkunskap, matematik, natur- och samhällsorienterande ämnen fördelat utifrån den stadieindelade timplanen, om inte avvikelser är beslutade genom beslut om anpassad studiegång, anpassad timplan eller prioriterad timplan. Av huvudmannens redovisning ska det framgå hur undervisningen i de ovanstående ämnena är schemalagd under läsåret 2023/24 och vilken undervisningstid eleverna har fått i nämnda ämnen under höstterminen 2023 samt perioden fram till den 22 mars 2024 (3 kap. 12 och 12 h §§, 10 kap. 4-5 §§ skollagen, 9 kap. 3 och 4 a §§ samt bilaga 1 skolförordningen).

Frånvarohantering

1. Rektorn ska se till att det av skolans rutiner för arbetet med att utreda orsaker till frånvaro, när det gäller elever som har upprepade eller längre frånvaro, ska framgå att samråd ska ske med elevhälsan och att utredning ska genomföras skyndsamt. De nämnda rutiner samt en redogörelse för hur rutinerna har förankrats i verksamheten ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder **den 29 mars 2024**. (2 kap. 34 § samt 7 kap. 17 och 19 a §§ skollagen).
2. Se till att rektorn för var och en av de elever som uppmärksammas ha upprepade eller längre frånvaro säkerställer att orsakerna till frånvaron skyndsamt utreds. Utredningen ska göras i den mån det inte nyligen gjorts eller framstår som obehövligt. Utredningen ska göras i samverkan med eleven, vårdnadshavare och elevhälsan. Rektorn ska dokumentera hur många sådana utredningar som startats under höstterminen 2023 samt perioden fram till den 29 mars 2024, vilket datum en utredning har startats för respektive elev samt om samråd har skett med elevhälsan i samband med utredningen och i sådana fall med vilken kompetens inom elevhälsan. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning till Skolinspektionen **den 29 mars 2024** (7 kap. 19 a § skollagen).
3. Se till att huvudmannen lämnar uppgift till respektive elevs hemkommun när en utredning om elevens frånvaro inletts enligt 19 a § skollagen (7 kap. 22 § skollagen).

Särskilt stöd

1. Se till att rektorn startar en utredning kring elevernas behov av särskilt stöd för de elever som skolan uppmärksammat riskerar att inte nå de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas trots att de getts stöd i form av extra anpassningar. Rektorn ska dokumentera för vilka

elever sådana utredningar startats under höstterminen 2023 samt perioden fram till den 29 mars 2024. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder **den 29 mars 2024** (3 kap. 7 § skollagen, Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).

2. Se till att det av åtgärdsprogrammen framgår datum för när utvärdering ska ske. Åtgärdsprogrammen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder **den 29 mars 2024** (3 kap. 9 § skollagen).
3. Se till att de beslutade åtgärdsprogrammen också utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).

Hantering och förvaring av nationella prov

1. Se till att hantera och förvara nationella prov i enlighet med författningarnas krav. I detta ingår att proven och elevlösningar förvaras inlåsta på en skolenhet på ett sådant sätt att det säkerställs att provets innehåll inte blir känt före föreskriven provtidpunkt, föreskrivet provdatum, föreskriven provperiod eller under föreskriven användningstid (26 kap. 28 § skollagen och 6 § Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2013:19] om hantering och genomförande av nationella prov).

Beslut om disciplinära åtgärder

1. Se till att åtgärder som vidtagits enligt 5 kap. skollagen dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden (5 kap. 24 § skollagen).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2022:4502) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2022 genomfört en tillsyn av Östersunds Waldorfskola i Östersunds kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande extra anpassningar, särskilt stöd, tillgång till elevhälsa och frånvarohantering.

Skolinspektionen har den 7 november 2022 beslutat att förelägga Vidarskolan AB (svb) att vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande särskilt stöd och frånvarohantering.

Vidarskolan AB (svb) har den 1 mars 2023 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen.

Inom ramen för uppföljningen har Skolinspektionen genomfört ett oanmält besök vid skolan den 8-11 maj 2023. Under besöket genomförde Skolinspektionen intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer. Ytterligare en kompletterande digital intervju med rektorn genomfördes den 23 maj 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat scheman, timplaner och åtgärdsprogram. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Vidarskolan AB (svb) har följt det tidigare föreläggandet och vidtagit åtgärder samt om påtalade brister har avhjälpats. I det aktuella ärendet har Skolinspektionen också tagit ställning till brister inom områdena garanterad undervisningstid, frånvarohantering, erbjudande om extra studietid samt hantering och förvaring av nationella prov.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av huvudmannens beslutade timplaner för Östersunds Waldorfskola för läsåren 2020/21, 2021/22, 2022/23 och 2023/24. Antalet timmar varierar mellan läsåren men av timplanerna framgår undervisningstiden per årskurs och läsår i respektive ämne. Fördelningen av undervisningstiden mellan årskurserna på mellan- och högstadiet för de enskilda ämnena biologi, fysik, kemi, geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap framgår inte utan redovisas gemensamt under rubrikerna "NO" respektive "SO". Timplanerna innehåller vidare uppgifter om något som kallas för "morgonperiod". Av timplanerna framgår vilka ämnen som ingår i morgonperiod (svenska, matematik, SO, NO, teknik, hem- och konsumentkunskap, men också PRAO och ämnet konsthistoria som är specifikt för skolan) och hur många timmar under läsåret i respektive ämne och årskurs som ska ingå. Vissa ämnen som exempelvis hem- och konsumentkunskap och teknik ligger helt och hållet inom morgonperioden. Av timplanerna framgår dels den totala undervisningstiden i

respektive ämne och årskurs, dels den undervisningstid som ingår i respektive ämne som ligger utanför morgonperiod.

Skolinspektionen har sammanställt timplanerna för de tre senaste läsåren och summerat den beslutade undervisningstiden per stadie i respektive ämne för elever som går årskurs 3, 6 och 9 läsåret 2023/24. Av detta framgår att det i varje stadium finns flera ämnen där undervisningstiden inte uppnår den av Skolverket fastställda stadieindelade timplanen. Det gäller följande ämnen i respektive stadium.

Lågstadiet	Antal timmar enligt skolans timplaner	Antal garanterade timmar enligt nationell timplan	Avvikelse mellan skolans timplaner och nationell timplan (timmar)
NO	134	143	-9
SO	198	200	-2

Mellanstadiet	Antal timmar enligt skolans timplaner	Antal garanterade timmar enligt nationell timplan	Avvikelse mellan skolans timplaner och nationell timplan
NO	190	193	-3
SO	331	333	-2

Högstadiet	Antal timmar enligt skolans timplaner	Antal garanterade timmar enligt nationell timplan	Avvikelse mellan skolans timplaner och nationell timplan
Hem- och konsumentkunskap	79	82	-3
Matematik	392	400	-8
NO	260	264	-4
SO	344	352	-8

Skolinspektionen har även tagit del av samtliga klassscheman för läsåret 2022/23. Alla klasser har haft olika scheman under olika perioder under läsåret – ett schema för höstterminen, ett för vårterminen t.o.m. påsk och ett fr.o.m. v. 16 och framåt. Samtliga klassscheman innehåller lektioner som kallas för ”morgonperiod” och som är schemalagda varje morgon. Rektorn förklarar att det är ett ämnesövergripande pass där olika ämnen ingår i enlighet med vad som anges i timplanen om morgonperiod. När det gäller den undervisning som ligger utanför morgonperioden framgår, vid en jämförelse mellan klassscheman och timplan, att den faktiska undervisningstiden inte i alla delar motsvarar den tid som huvudmannen beslutat om. Det gäller följande årskurser och ämnen.

Årskurs	Ämne	Beslutad undervisningstid enligt timplan	Faktisk undervisningstid baserat på scheman	Faktisk undervisningstid i procent av timplanen
1	Idrott	46	36	78%
3	Bild	24	18	75%
4	Svenska	48	33	69%
4	Slöjd	48	42	88%
4	Idrott och hälsa	59	48	81%
5	Svenska	48	33	69%
5	Slöjd	48	42	88%
5	Idrott och hälsa	59	48	81%
6	Svenska	72	61	85%
6	Musik	36	21	59%
6	Spanska	86	62	72%
6	SO	72	56	78%
6	Tyska	86	24	28%
6	Idrott och hälsa	86	59	68%
7	Svenska	72	61	85%
7	Musik	36	21	59%
7	Spanska	86	62	72%
7	SO	72	56	78%
7	Tyska	86	24	28%
7	Idrott och hälsa	86	59	68%
8	Musik	36	15	42%
8	Idrott och hälsa	123	87	70%
8	Slöjd	48	45	94%
8	Bild	36	34	94%
8	SO	48	45	94%
9	Musik	36	15	42%
9	Idrott och hälsa	123	87	70%
9	Slöjd	48	45	94%
9	Bild	36	34	94%
9	SO	48	45	94%

Under läsåret 2022/23 ska morgonperioden omfatta mellan 304 och 326 timmar för de olika årskurserna. Utifrån en sammanställning av de olika klassernas

scheman framkommer att den faktiska totala undervisningstiden för lektionspasset morgonperiod ser ut enligt följande:

Årskurs	Beslutad undervisningstid enligt timplan (timmar)	Faktisk undervisningstid baserat på scheman (timmar)	Faktisk undervisningstid i procent av timplanen
1	319	288	90%
2	319	288	90%
3	325	288	89%
4	326	300	92%
5	326	300	92%
6	309	300	97%
7	309	300	97%
8	304	281	92%
9	304	281	92%

Skolinspektionen har frågat huvudmannen om rektorn beslutat om att skolan ska använda elevens val. Huvudmannen uppger att så inte är fallet.

Under läsåret 2022/23 har Skolinspektionen tagit emot ett antal uppgifter om att det sedan senhösten 2022 inte bedrivs någon undervisning i musik. Av intervju med elever, lärare och rektorn framkommer att ett stort antal lektioner i ämnet musik inte genomförts under läsåret 2022/23 för årskurserna 6-9 på grund av att lärare saknats sedan slutet av november 2022. Rektorn uppger att eleverna trots detta kommer att få sin garanterade undervisningstid. Rektorn beskriver i en kompletterande skrivelse till Skolinspektionen att skolan till viss del kompenserat eleverna i årskurs 8 och 9 för den uteblivna undervisningen genom att enbart ha musikundervisning på samtliga pass för morgonperiod under vecka 21. Utifrån ingivna scheman innebär det att eleverna i årskurserna 8 och 9 fått ytterligare 500 minuter undervisning i ämnet musik. Det ger en total undervisningstid om maximalt 19 timmar och 20 minuter för läsåret 2022/23 och sammantaget har eleverna som gick ut årskurs 9 läsåret 2022/23 fått 109 timmar musikundervisning under högstadiet. Den garanterade timplanen anger att eleverna ska ha minst 80 timmar musikundervisning under motsvarande period. Rektorn uppger att det från och med höstterminens start 2023 åter finns en musiklärare på skolan och att alla elever som ska ha undervisning i musik också får det.

Rättslig reglering

Med undervisning avses processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen).

En legitimerad lärare ansvarar för den undervisning som han eller hon bedriver och endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Om det inte finns någon legitimerad och behörig lärare att tillgå inom huvudmannens organisation eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan lärare får som huvudregel bedriva undervisning under högst ett år i sänder och om en sådan lärare ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader ska huvudmannen först fatta beslut om detta. Som huvudregel får endast den som har legitimation anställas som lärare inom skolväsendet utan tidsbegränsning (2 kap. 13, 15 och 18-21 §§ skollagen).

Undervisningen i grundskolan ska omfatta ett antal ämnen, bland annat naturorienterande ämnen (biologi, fysik och kemi), samhällsorienterande ämnen (geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap) samt teknik. Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen (10 kap. 4 § skollagen).

Den totala undervisningstiden för varje elev ska vara minst 6890 timmar (10 kap. 5 § skollagen).

Bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1 till skolförordningen (9 kap. 3 § skolförordningen).

Enligt timplanen för grundskolan är eleverna i mellanstadiet garanterade en minsta undervisningstid om sammanlagt 193 timmar i de naturorienterande ämnena och 333 timmar i de samhällsorienterande ämnena. Av dessa timmar är eleverna garanterade 55 timmar i respektive naturorienterande ämne och 70 timmar i respektive samhällsorienterande ämne. Resterande 28 respektive 53 timmar får fördelas fritt mellan de tre naturorienterande respektive de fyra samhällsorienterande ämnena.

Huvudmannen beslutar efter förslag av rektorn om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden (9 kap. 4 § skolförordningen).

I förarbetena till skollagen anges att en viktig förutsättning för att eleverna ska kunna nå kunskapskraven¹ är att de får de undervisningstimmar som anges i timplanen. Av den anledningen är det av betydelse att huvudmännen genom ordentliga uppföljningar säkerställer att eleverna får undervisning i den omfattning de har rätt till. Med en stadiindelad timplan får den minsta garanterade undervisningstiden i de olika ämnena en tydligare koppling till de nationella

¹ Begreppet kunskapskrav i skollagen har fr.o.m. den 1 juli 2022 ersatts av begreppet betygsriterier i alla skolformer och årskurser där betygs sätts. I övriga årskurser har begreppet kunskapskrav ersatts av formuleringen kriterier för bedömning av godtagbara kunskaper.

proven. Avsikten med den stadiindelade timplanen är att uppnå ökad likvärdighet mellan skolor (prop. 2016/17:143 s. 17 och 19).

Skolinspektionens bedömning

Inledningsvis konstaterar Skolinspektionen att huvudmannens beslutade timplan för skolan inte är utformad i enlighet med bestämmelserna om fördelning av garanterad undervisningstid. Av timplanen framgår inte hur många undervisningstimmar som i mellan- och högstadiet är fördelade på vart och ett av de naturorienterande ämnena (biologi, kemi och fysik) respektive de samhällsorienterande ämnena (samhällskunskap, geografi, religion och historia), vilket är en brist.

Skolinspektionens utredning visar att de timplaner som huvudmannen beslutat om de senaste läsåren summerat för respektive stadie inte når upp till den garanterade undervisningstiden i ett antal ämnen. Det rör för låg- och mellanstadiet de natur- och samhällsorienterande ämnena och för högstadiet ämnena engelska, hem- och konsumentkunskap, matematik samt de natur- och samhällsorienterande ämnena. Skolinspektionen bedömer att det är en brist att de beslutade timplanerna i dessa ämnen inte uppnår den garanterade undervisningstiden.

Skolinspektionens utredning visar vidare att den faktiska undervisningstiden läsåret 2022/23 i ett flertal ämnen dessutom understiger skolans timplan som anger hur mycket undervisningstid varje årskurs ska få i respektive ämne. Så har bland annat varit fallet i några av ovanstående ämnen. Det innebär att eleverna riskerar att i än större utsträckning gå miste om garanterad undervisningstid i dessa ämnen. Det är av betydelse att huvudmannen genom ordentliga uppföljningar säkerställer att eleverna får undervisning i den omfattning de har rätt till.

Frånvarohantering

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen konstaterade i beslut den 7 november 2022 att det fanns brister i skolans arbete med att utreda de bakomliggande orsakerna till en elevs frånvaro. Skolinspektionens utredning visade att det fanns flera elever som skolan uppmärksammat hade en upprepad eller längre skolfrånvaro, men där orsakerna till frånvaron ändå inte utretts av skolan. Det framgick även att elevhälsan inte deltog i några frånvaroutredningar.

Huvudmannen uppger i sin redovisning den 1 mars 2023 att skolan förtydligat sina rutiner vid elevfrånvaro. Skolans administratör skickar regelbundna rapporter till rektorn avseende elever med en frånvaro överstigande 20 procent samt informerar månadsvis klasslärarna om frånvaron i deras klasser. Sammanställd information skickas även månadsvis till rektorn, elevhälsoteamet och huvudmannen. Klasslärarna ansvarar för att göra en "Enkel utredning om frånvaro", när rektorn uppmärksammat dem på en elev med hög frånvaro. Vid fortsatt frånvaroproblematik genomförs en "Fördjupad utredning vid fortsatt frånvaro" vid vilken klasslärare, rektor och, vid behov, elevhälsan deltar.

Huvudmannen uppger vidare att rektorn i januari 2023 gjort en sammanställning över elever med mer än 20 procents frånvaro från skolan och identifierat sex elever med en upprepad eller längre frånvaro från skolans utbildning (elev 9, 10, 11, 12, 20 och 21 enligt elevförteckning aktbilaga 35). Dessa elever hade en upprepad eller längre frånvaro från skolan på mellan 34,2 och 68,7 procent. I november 2022 startade skolan en utredning av orsakerna till frånvaron för en elev (elev 9). Övriga elever har inte utretts, på grund av svårigheter att få till stånd möten med elevernas vårdnadshavare.

Vid Skolinspektionens besök på skolan i maj 2023 uppger lärare i intervju att det finns ytterligare sex elever som har problematisk skolfrånvaro (elev 1, 4, 13, 14, 15 och 16). För fem av eleverna (elev 4, 10, 11, 12 och 16) har skolan gjort en så kallad "enkel utredning om frånvaro" vilket innebär att klassläraren kontaktar elevens vårdnadshavare när frånvaron uppgår till 20 procent.

Rektorn uppger vid besöket att två av eleverna med problematisk frånvaro har utretts av skolan (elev 11 och 12). Utredningar har inletts beträffande ytterligare fyra elever (elev 9, 11, 20 och 21). För två elever (elev 10 och 14) har det inte genomförts frånvaroutredningar. Vad gäller övriga elever som enligt lärarna har en problematisk frånvaro uppger rektorn att två elever (elev 4 och 15) inte längre har hög frånvaro samt att det för en elev (elev 1) handlar mer om ett behov av stöd. Enligt rektorn har två elever (elev 13 och 14) fortfarande hög frånvaro och att skolan har haft kontakt med vårdnadshavare för en av eleverna (elev 13). Rektorn nämner dessutom tre elever, eleverna 22, 23 och 24, som har 20-25 procents frånvaro som skolan ska "ta tag i".

Skolinspektionen har i samband med skolbesöket bett om att få ta del av underlag kring de frånvaroutredningar som genomförts eller påbörjats. Skolinspektionen har den 23 maj 2023 tagit del av efterfrågad dokumentation. Av dokumentationen framgår att skolan har genomfört en enkel utredning av frånvaro för tre elever (11, 12 och 23), en fördjupad utredning av frånvaro för två elever (elev 9 och 20). I samtliga fem utredningar som Skolinspektionen tagit del av har, såvitt framgår endast mentor, elev och vårdnadshavare deltagit. För två av eleverna som utretts (elev 12 och 23) har skolan satt in åtgärder för att öka närvaron.

Rektorn uppger vidare att huvudmannen anmäler till elevernas hemkommuner i samband med att skolan inleder en utredning av orsakerna till en elevs frånvaro. De aktuella kommunerna är Krokoms kommun och Östersunds kommun. Skolinspektionen har vid flera tillfällen, varav det senaste den 26 oktober 2023, varit i kontakt med kommunerna som båda uppger att de inte fått in någon sådan anmälan från Vidarskolan AB (svb).

Rättslig reglering

Om en elev har upprepad eller längre frånvaro från förskoleklassen eller grundskolan ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med

elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen (7 kap. 19 a § skollagen).

Huvudmannen ska se till att eleverna i huvudmannens förskoleklass och grundskola fullgör sin skolgång. När en skolpliktig elev börjar eller slutar vid en skolenhet med en annan huvudman än hemkommunen eller det hos en sådan huvudman har inletts en utredning om elevens frånvaro enligt 19 a §, ska huvudmannen snarast lämna uppgift om detta till hemkommunen (7 kap. 22 § skollagen).

I förarbetena till skollagen anges att skyldigheten att utreda en elevs frånvaro gäller oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro. Detta eftersom det inte är säkert att till exempel upprepade sjukanmälningar från en elevs vårdnadshavare alltid innebär att elevens frånvaro är oproblematisk. Vidare framhålls att det är viktigt att tillvarata den kompetens och kunskap som elevhälsan kan bidra med i utredningen samt att utredningen alltid måste baseras på elevens hela situation. Eftersom varje elevs förutsättningar är olika och orsakerna till frånvaro är mångfacetterade krävs det i vissa fall en mer omfattande utredning av vad som orsakat frånvaron för eleven. Fokus bör vara att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör så att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Rektorn är dock inte skyldig att utreda frånvaron om det är obehövligt, som till exempel vid redan beviljad ledighet, om en elev vid något enstaka tillfälle är frånvarande på grund av sjukdom eller om rektorn redan har kännedom om återkommande behov av vårdbesök. (Se prop. 2017/18:182 s. 59 f. och 91).

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framgår att skolans personal har uppmärksammat flera elever (eleverna 9-14 och 20-24) som har en upprepad eller längre frånvaro från skolan och där det finns ett behov av att utreda orsakerna till frånvaron. Skolinspektionen bedömer att det är en brist att skolan, trots tidigare föreläggande, inte utrett orsakerna till frånvaron för tre av eleverna (elev 10, 13 och 14).

Det är vidare en brist att elevhälsan inte deltar i utredningarna. I de fall där skolan påbörjat eller genomfört utredningar har endast mentor, elev och vårdnadshavare deltagit. Av de rutiner som huvudmannen redogjort för framgår det att elevhälsan inte alltid deltar i frånvaroutredningarna.

Huvudmannen anmäler heller inte till elevernas hemkommuner i de fall där en frånvaroutredning inleds, vilket också utgör en brist.

Att elever kan vara frånvarande i hög utsträckning och under lång tid utan att orsakerna till frånvaron utreds är en brist. Det medför att de eventuella åtgärder som sätts in riskerar att bli otillräckliga och elevers rätt till utbildning inte tillgodoses. Enligt Skolinspektionens bedömning behöver skolan även genomföra frånvaroutredningarna i samråd med elevhälsan och elevhälsan behöver ha en tydlig roll i arbetet med att utreda frånvaro.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen konstaterade i beslut den 7 november 2022 att det fanns brister i Östersunds Waldorfskolas arbete med särskilt stöd.

Av huvudmannens redovisning framgår att all pedagogisk personal har informerats om skollagens krav att anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Informationen gavs vid ett medarbetarmöte under höstterminen 2022. Informationen finns också beskriven i skolans "elevhälsoplan" som kommunicerats till personalen både vid informationstillfället och via mail. Av redovisningen framgår vidare att lärare under hösten 2022 har anmält tre elever som kan vara i behov av särskilt stöd till rektorn. Utredningar av elevernas behov av särskilt stöd har genomförts i samråd med elevhälsan. Rektorn har därefter fattat beslut om att åtgärdsprogram ska utarbetas för eleverna.

Skolinspektionen har tagit del av skolans samtliga åtgärdsprogram. Av dessa framgår att rektorn beslutat om åtgärdsprogrammen, datum för beslut, vem som ansvarar för utvärdering och information om hur besluten kan överklagas.

Av åtgärdsprogrammen framgår inte när utvärdering av åtgärdsprogrammen ska ske. I fyra av åtgärdsprogrammen står det att utvärdering ska göras "i samband med utvecklingssamtal under våren". Vid Skolinspektionens besök vid skolan i maj 2023 har fortfarande inte någon utvärdering skett av dess åtgärdsprogram trots att utvecklingssamtal genomförts. För en elev har ingen utvärdering av åtgärdsprogrammet genomförts efter att det beslutades i maj 2022. För en elev har utvärdering av åtgärdsprogram genomförts under våren 2023, men det saknas datum för när nästa utvärdering ska ske.

För tre elever som hade åtgärdsprogram under läsåret 2021/22, för vilka Skolinspektionen vid tillsynen under våren 2022 konstaterade att utredningar inte hade genomförts saknas fortfarande utredningar. För två av de eleverna har nya åtgärdsprogram utarbetats utan att några utredningar genomförts.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven

ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Vidarskolan AB (svb) har vidtagit vissa åtgärder i enlighet med tidigare föreläggande. Skolinspektionen bedömer att tidigare påtalade brister vad gäller information till personalen om skollagens krav, anmälan till rektor om elevers stödbehov samt beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram har avhjälpats. Rektorn har informerat personalen om skollagens krav rörande särskilt stöd, uppmärksammat elever som är i eventuellt behov av särskilt stöd och i några fall startat utredningar där samråd skett med elevhälsan. Efter att utredningarna är klara fattar rektorn beslut om åtgärdsprogram ska utarbetas eller inte. Av åtgärdsprogrammen framgår datum för beslut, vem som ansvarar för utvärdering och information hur beslutet kan överklagas.

Skolinspektionen bedömer dock att det utgör en fortsatt brist att det inte alltid genomförs en utredning av elevs stödbehov innan stödåtgärder sätts in och åtgärdsprogram utarbetas. Det är också en fortsatt brist att tidpunkt för utvärdering av åtgärdsprogrammen inte framgår och att utvärderingar i flera fall inte genomförts. Att åtgärdsprogram inte bygger på en utredning av en elevs stödbehov samt uteblivna utvärderingar försvårar arbetet med särskilt stöd och riskerar att medföra att adekvata åtgärder inte sätts in.

Hantering och förvaring av nationella prov

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Vid Skolinspektionens besök den 8-11 maj 2023 uppmärksammar inspektörerna att det finns kartonger märkta "nationella prov" på en öppen hylla i rektorns kontor. Rektorn uppger att genomförda nationella prov förvaras i kartongerna och att proven kan ses som säkert förvarade vad gäller spridningsrisk, men kanske inte ur förstöringssynpunkt, exempelvis vid brand. Rektorn säger också att hen har funderat kring säker hantering när posten levererar de nationella proven till skolan då de lämnas i hallen och att det känns som en större risk för spridning.

Rättslig reglering

Huvudmannen för en fristående skola som genomför nationella prov ska bevara elevlösningar av de nationella proven (26 kap. 28 § skollagen).

Skolenheten ska ha rutiner för att ta emot en leverans av ett prov på ett sådant sätt att det säkerställs att provets innehåll inte blir känt. På en skolenhet med en enskild huvudman ska ett prov hanteras på ett sådant sätt att provets syfte inte motverkas. Detta gäller även under den tid som provet kan komma att återanvändas av Skolverket. Ett prov ska förvaras inlåst på en skolenhet på ett sådant sätt att det säkerställs att provets innehåll inte blir känt före föreskriven provtidpunkt, föreskrivet provdatum, föreskriven provperiod eller under föreskriven användningstid. Efter föreskriven provtidpunkt, föreskrivet provdatum, föreskriven provperiod eller föreskriven användningstid ska ett prov förvaras på ett sådant sätt att det säkerställs att Skolverket kan återanvända provet under den tid som har föreskrivits. Elevlösningarna ska bevaras i tre år efter provets genomförande och kan därefter makuleras (26 kap. 28 § skollagen och Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2013:19] om hantering och genomförande av nationella prov).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Östersunds Waldorfskolas hantering och förvaring av nationella prov. Skolan saknar rutiner som säkerställer att provets innehåll inte blir känt vid leverans. Skolan förvarar dessutom såväl levererade prov som tidigare genomförda prov på ett sådant sätt att det inte kan garanteras att provets innehåll inte blir känt före dess genomförande respektive under den tid provet kan komma att återanvändas inom föreskriven användningstid.

Beslut om disciplinära åtgärder

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer uppger lärare att disciplinära åtgärder vidtagits vid flera tillfällen under läsåret 2022/23 i form av utvisning från klassrummet. Lärarna ger exempel på att eleverna 1, 8 och 15 visats ut vid flera tillfällen vardera. Lärarna uppger vidare att rektorn informerats men att det inte dokumenterats när elever fått lämna klassrummet. Eleverna 1 och 8 har också varit avstängda under en period, uppger lärarna.

Rektorn känner till att det förekommit att elever fått lämna klassrummen men uppger att någon dokumentation om det inte inkommit. Det finns en rutin kring disciplinära åtgärder som står beskriven i elevhälsoplanen men rutinen har inte följts. Rektorn bekräftar att två elever, eleverna 1 och 8, varit avstängda under en period under läsåret 2022/23.

Skolinspektionen har den 9 maj 2023 begärt att få ta del av befintliga beslut om avstängning för de två eleverna och samma dag emottagit beslutet om avstängning för elev 8 men inte för elev 1. Rektorn uppger i intervju att rektorn inte kan hitta någon dokumentation rörande avstängningen av elev 1.

Rättslig reglering

I grundskolan får en lärare eller handledare visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av ett undervisningspass, om eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt, och eleven inte har ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren eller handledaren (5 kap. 7 § skollagen).

I grundskolan får rektorn besluta att stänga av en elev helt eller delvis om eleven agerar på ett sådant sätt att andra elevers eller personals säkerhet bedöms vara hotad. Rektorn får även besluta att stänga av en elev helt eller delvis om åtgärder enligt 13 § inte är tillräckligt ingripande eller inte är möjliga att genomföra eller det finns särskilda skäl med hänsyn till elevens beteende, och det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero. Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut om avstängning (5 kap. 14 § skollagen).

Beslut om disciplinära åtgärder som vidtas enligt bland annat 7 och 14 §§ ska dokumenteras skriftligt av den som vidtar åtgärden och innehålla uppgifter om dag för beslutet, vem som fattat beslutet och de omständigheter som varit avgörande för ställningstagandet (5 kap. 24 § skollagen och 29 kap. 10 § skollagen samt 31 och 32 §§ förvaltningslagen (2017:900)).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans hantering av disciplinära åtgärder eftersom beslut om disciplinära åtgärder fattas utan att det dokumenteras i samtliga fall. Avsaknad av dokumentation medför att beslutet om avstängning inte kan överklagas men också att en elevs upprepade ordningsstörande beteende inte synliggörs i verksamheten.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Vidarskolan AB (svb):s verksamhet vid Östersunds Waldorfskola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller garanterad undervisningstid, frånvarohantering, hantering och förvaring av nationella prov samt beslut om disciplinära åtgärder. Det finns därför skäl att förelägga Vidarskolan AB (svb) att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av enhetschef Eva-Lena Ölund Brändström.

Utredare Anders Holmgren har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Anna Karlsson och jurist Elina Axelsson medverkat.